

1935

1935

1936

1937

1938

1939

1940

1941

1942

Adalet Ağaoğlu, 50 yılı aşkın bir yazarlık kariyerine sahip...

Yeniden Adalet Ağaoğlu

Çağdaş edebiyatımızın çalışkan ve çok yönlü yazarı Adalet Ağaoğlu'nun "Toplu Oyunları I - II - III", "Toplu Öyküleri I - II" ve denemeleri "Karşılaşmalar"ın yeniden basımları yapıldı.

Adalet Ağaoğlu'nun oyun, öykü ve denemelerinin yeniden basımı yapılıyor. "Toplu Oyunlar"ın editörlüğünü Özen Yula, "Toplu Öyküleri"nkini Ahsen Erdoğan ve "Karşılaşmalar"inkini ise İshak Reyna üstlenmiş. Bu yeniden basımlar sayesinde Ağaoğlu'nun ön planda olan romancı kişiliğinin yanı sıra çok yönlü edebiyatçılığının altı bütünlüklü olarak yeniden çizilmiş olacak. Çağdaş edebiyatımızın önemli kalemi, 1940'ların sonunda şiirle başladığı yazarlık kariyerinde altmışlı yıllar boyunca oyun ve öykü yazıyor. 1973 tarihli "Ölmeye Yatmak" ile birlikte edebiyatta roman türüyle hesaplaşmaya soyunuyor. Bu roman, "Tutunamayanlar" (1971) ile belirginleşen Türk romanında çağdaş Batılı yüz ve köy edebiyatı sonrası şehre yönelen eleştirel / siyasi bakışın ilk örneklerinden biri sayılıyor. Elli küsur yıllık kariyeri boyunca, çok sayıda ödül alan Adalet Ağaoğlu'nun siyasi nedenlerle yargılandığı dönemler de oldu. Özellikle 12 Mart ve 12 Eylül sonrası pek çok aydınımızın başına geldiği gibi. Ağaoğlu'nun gerek edebi eserlerinde, gerekse denemelerinde ortaya koyduğu görüşler ve beklentiler kimi zaman eleştirilere hedef olsa da Ağaoğlu, dünya ve memleket meselelerine mesafeli kalmamayı tercih etti. Üstelik Türkiyeli insanın ne kendini, ne toplumu sorgulamayı 'karakter'e dönüştürdüğü bir yüzyılda!

O bir dünya insanı

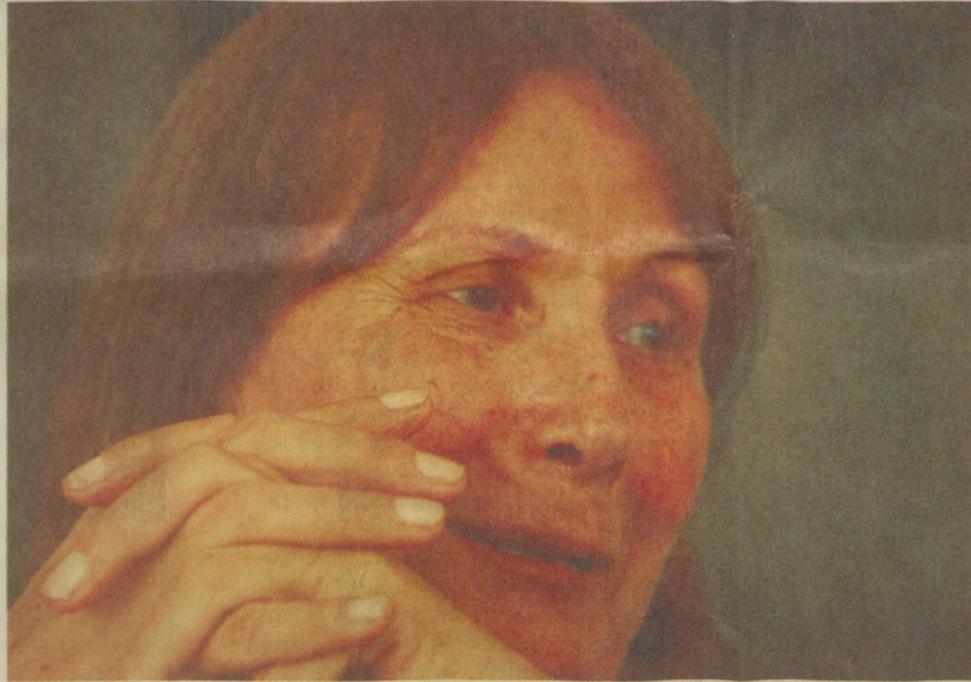
Adalet Ağaoğlu'nun "Toplu Oyunları I - II - III", "Toplu Öyküler I - II" ve denemelerinden oluşan "Karşılaşmalar", yeniden basıldı.

Adalet Ağaoğlu, Türk romanında **Oğuz Atay** ile belirginleşen ve yüzünü Batı edebiyatının çağdaş çehresine döndüren bir damarın öncülerinden. 12 Mart dönemi ve sonrasında 80'lerin toplumsal sonuçlarını, bireysel uyumsuzluklarını, gerek oyun, gerek hikâye, gerekse romanlarında yorumluyor. Ucu bir yere değen, zaman zaman kimi eleştirilenler tarafından 'eleştirilse' de edebiyat aracıyla önermelerde bulunan bir yazar tipi çiziyor. Yeni çıkacak kitapla birlikte sayısı dörde ulaşacak olan "Karşılaşmalar" adını verdiği denemelerinde, **Türkiye** panoramasını bir düşünürün incelikli bakışıyla yorumluyor. Yazdıklarında farklı teknikler kullanarak, yaşama dair farklı problematiklerin üzerine giden bir yazar profiline sahip olan Adalet Ağaoğlu'nun eserlerinde 'aydın sorunsalı' önemli bir yer işgal ediyor. Kaleminde ve yarattığı zengin dünyalarda güçlü bir psikolojik derinlik ve yoğunluk hissediliyor. İnce bir karamsarlığı var. **Çağdaş** yazının olanaklarının yakın takipçisi ve süzerek uygulayıcısı olan Ağaoğlu, yazar için yazma eyleminden daha öğretici bir şey olmadığını savunuyor. Kariyerinin başlangıcından bu yana, okurunda en az yazar kadar metne emek harcamasını bekliyor. Türkiyeli ama kendini dünya insanı olarak kabul ediyor; kadın ama insan soyunun herhangi bir üyesi! **Kadın** hareketlerine ilgisi, 'emek verdiği' kadınlığından çok yazarlığının bir sonucu. Konuşmayı, özellikle yazdıkları hakkında konuşmayı sevmiyor.

Öykülerinde küçük, kısa kesitlerle, insanlık durumlarıyla, insan dünyasının parçalanmışlıklarıyla ilgilenen Adalet Ağaoğlu, Türk yakın tarihinin panoramasının çizildiği 1973 tarihli "Ölmeye Yatmak" romanından itibaren yazarlığında, Türk romanındaki yeni anlam yollarına kapalılığı aşmaya yoğunlaşan bir sanatçı, isyankâr bir dinamo.

Şiirle yapılan başlangıç

İlk şiiri "Gölgele" 1948'de **Kaynak Der-gisi**'nde yayımlanan Adalet Ağaoğlu, tiyatro oyunları, sonrasında hikâye ve romanla yoluna devam etti. Uzun yıllar boyunca yalnızca tiyatro oyunları yazdı. O yıllarda edebiyattan başka işlerle de uğraşıyordu. Yazarın, **TRT**'nin kuruluş aşamasından itibaren 1970'e dek çeşitli pozisyonlarda görev yaptığı önemli bir radyoculuk kariyeri var. Hatta

Adalet Ağaoğlu'nun öyküleri küçük, kısa kesitlerle, insan durumlarıyla ilgili...

adı "Hayat Güzeldir" olan ilk sabah programının yapımcısı Adalet Ağaoğlu! Özerklik tartışmalarının yoğun yaşandığı dönemde 'mim'lenen Ağaoğlu, TRT'den yayınına izin verdiği bir kitap tanıtımında komünizm propagandası yaptığı gerekçesiyle mahkemeye verilerek uzaklaştırılmıştı. Programlara kalite değil de **siyasi** denetim uygulanmasını kaldıramıyordu. Geri çağrıldığında yaşananları **protesto** ederek istifa etti. 1982'de kurucularından olduğu **Türkiye Yazarlar Sendikası** ile ilgili olarak, 1981'de ise romanı "Fikrimin İnce Gülü" nedeniyle yargılandı, kitap toplatıldı. Sonradan beraat etti. **Tunç Okan**, bu romanı sinemaya da aktardı. Adalet Ağaoğlu, 1999'da **ÖDP**'den milletvekili adayı olmuştu.

Liseyi bitirdiği yıldan itibaren **Ulus Gazetesi**'nde tiyatro eleştirileri yayımlanmaya başlanan yazar, **Ankara**'nın ilk özel tiyatrosu **Meydan Sahnesi**'nin kurucuları arasında yer aldı, dramaturg ve çevirmen olarak çalıştı (1961). '60'lı yıllarda **Sartre**, **Magnier**, **Saroyan** ve **Brecht**'ten çeviriler yaptı, bir süre **Amerika** ve **Paris**'te yaşadı. "Toplu Oyunlar I"de yer alan ilk oyun "Evcilik Oyunu"nu da Paris'te yazmaya başladı. Yazarın bu toplanmalara girmeyen ve bugün artık metinleri kendisinde bile bulunmayan "Karabatak-

lar", "İki Kişi Arasında", "Evimizin Saatleri", "Yaşamak" gibi radyo oyunları; "Bir Piyes Yazalım", "Açık Perde" ve ABD'deyken yazdığı "Babaları Adına" gibi oyunları da var.

Ağaoğlu, 1969'da **John Gassner - Edward Quinn**'in hazırladığı "The Reader's Encyclopedia of World Drama"ya giren ilk kadın oyun yazarımız. Titiz ve çalışkan mizacı ile tanınan Ağaoğlu'nun pek çok ödülü bulunuyor. "Üç Oyun" adlı oyunu ile **Türk Dil Kurumu Ödülü**, "Bir Düğün Gecesi" romanı ile **Sedat Simavi Vakfı Ödülü**, **Orhan Kemal Roman Armağanı** ve **Madaralı Roman Ödülü**, "Yüksek Gerilim" adlı hikâye kitabıyla **Sait Faik Hikâye Armağanı**'nın sahibi oldu (1975). 1995'te Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat Büyük Ödülü, '96'da "Romantik Bir Viyana Yazı" ile **Aydın Doğan Vakfı Roman Ödülü**'nü aldı. "Toplu Oyunlar III"te yer alan "Çok Uzak - Fazla Yakın", 1993'de İş Bankası Büyük Ödülü'nü getirmişti Adalet Ağaoğlu'na. Çeşitli üniversitelerden fahri doktorluk ünvanları da olan yazarın eserleri İngilizce, Bulgarca, Slovakça gibi dillere de çevrildi. "Toplu Öyküler"de yer alan öykülerinin bir kısmı yabancı antolojilerde de bulunuyor.

AYBALA ALAÇAM

Çağdaş yazının olanaklarının yakın takipçisi ve uygulayıcısı Adalet Ağaoğlu'nun Yapı Kredi Yayınları'ndan yeniden basılan kitapları (altta).

